JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Health and Welfare

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

PM handledare och student – Verksamhetsförlagd utbildning

Kurs

Gerontologisk och geriatrisk omvårdnad, 9 hp

Termin 4

Uppdaterad 2026-10-25

Innehållsförteckning

Uppdaterad 2025-06-17 1

Genomförande av VFU ***3***

Utformning av VFU 3

Struktur under VFU ***4***

Peer learning 4

Veckoplanering 4

Behörighet till olika datasystem 4

Dokument 4

Obligatoriska moment under VFU-perioden ***5***

Lärandeplan 5

Aktiviteter 5

Reflektionsseminarium- etik 5

Bedömning ***5***

Halvtidsdiskussion 5

Avslutande bedömning 5

Aktiviteter under VFU ***7***

Aktivitet 1 – Samtal och förståelse 7

Aktivitet 2 – Identifiering av omvårdnadsbehov vid kognitiv funktionsnedsättning 7

Aktivitet 3 – Läkemedelshantering och polyfarmaci 7

Aktivitet 4 – Riskdiagnoser 8

Genomförande av VFU

Detta PM ska fungera som ett stöd för både handledare och studenter under den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) i programmets fjärde termin.

VFU-perioden sträcker sig över fyra veckor, där studentparet är på sin VFU-plats fyra dagar i veckan, totalt 128. Alla veckans dagar kan användas men inte fredagen då det förekommer andra moment i kursen. VFU-perioden ska dock inte komprimeras utan vara ca 4 dagar/ vecka. Arbetstidslagen måste följas vad gäller nattvila mellan passen och raster under varje arbetspass.

Detta är studenternas tredje VFU och förväntas kunna börja arbeta mer självständigt och ta egna initiativ hos patienterna de möter. Som handledare säkerställer du studenternas kunskap innan moment utförs om det är första gången. Som student är du väl förberedd och utför inte några moment på patienter om du har tveksamheter i hur utförandet ska gå till. Områden bearbetade i termin 1, 2 och 3 har innehållit säkerställande av identitet, bemötande och kommunikation, sekretess, basala hygienrutiner, basal omvårdnad, medicintekniska moment, etik, och dokumentation. Studenterna har även arbetat utifrån omvårdnadsprocessen olika steg där fokus i termin 3 varit på problemdiagnoser. I termin 4 riktar vi fokuset mer mot riskdiagnoser.

Arbetstidslagen ska efterföljas vad gäller antalet arbetspass i rad samt arbetad tid och uttag av raster under varje arbetspass. Studenterna har VFU- placeringar inom kommunernas hälso- och sjukvårdsfunktion i region Jönköpings alla kommuner.

Utformning av VFU

Under VFU koncentrerar sig studenten på den dagliga omvårdnaden kring patienten inom kommunens hälso- och sjukvårdsfunktion. Omvårdnad, inklusive metodtekniska moment, utförs utifrån inläst teoretisk kunskap i innevarande samt tidigare kurser.

Studentens tidigare kunskaper:

- (L)-ABCDE
- Vitala parametrar (NEWS)
- SBAR
- Vårdprevention Senior Alert
- Smärtskattningar
- dokumentationsverktyget VIPS
- säkerställande av identitet
- bemötande och kommunikation
- sekretess
- basala hygienrutiner
- basal omvårdnad
- etik
- beskriva omvårdnad i samband med sviktande hälsa
- administrera läkemedel enligt gällande författningar under handledning
- reflektera över egna värderingar och förhållningssätt såväl som vårdmiljö i mötet med patient med sviktande hälsa och dess närstående.

Studenten ska under VFU i termin 4:

- öva på interaktion och kommunikation med patienter och närstående. I varje moment, reflektera över hur attityder och värderingar påverkar hur vi interagerar med patienter.
- identifiera omvårdnadsbehov och följa omvårdnadsprocessen; formulera omvårdnadsåtgärder med fokus på risk baserat på behov och mål. Genomföra och utvärdera.

- identifiera omvårdnadsbehov vid kognitiv funktionsnedsättning och multisjuklighet.
- öva på såromläggning och kompressionsbehandling.
- dokumentera i olika delar av journalen, så som omvårdnadsstatus (datainsamling), omvårdnadsdiagnoser, omvårdnadsmål, omvårdnadsåtgärder och utvärdering.
- använda kvalitetsregister och standardiserade mätinstrument så som Senior Alert (DFRI, MNA, Norton, ROAG), Svenska palliativregistret, Svenska BPSD registret.
- hantera läkemedel – förbereda, identifiera, administrera och dokumentera. Identifiera vilka lagar som finns kring läkemedel och delegering.

Studenten ska ha inloggningsuppgifter till de journalsystem som används. Detta ombesörjs av VFU- platsen.

Struktur under VFU

Peer learning

Studentparet handleds i par på sin VFU-plats i enligt Peer learningmodellen. De arbetar tillsammans när de utför omvårdnad. Arbetet som studenterna blir tilldelade fördelas alltid inom studentparet, en genomför och en observerar. Vid nästa arbetsuppgift byter studenterna roller. Mer information om Peer learningmodellen finns att läsa om i VFU-handboken under ”Lärande i VFU”.

Omvårdnadsåtgärder som ska utföras ska alltid vara genomgångna med en handledare innan de genomförs på en patient.

Veckoplanering

Veckoplaneringen upprättas mellan studenterna och handledaren vecka för vecka där det finns en planering för vad studenterna ska fokusera på. Studenterna deltar i omvårdnaden av de patienter som ingår i arbetslaget, men de fokuserar på ett mindre antal patienter i början av sin VFU-period och ökar i takt med att deras VFU-period fortgår. Studenten förväntas förbereda sig, läsa på, se, lära och pröva själva. Reflektion ska ske regelbundet under dagen mellan studentparet och med handledare. Planera in tider för halvtidsdiskussion under andra veckan och slutbedömning under sista veckan.

Arbetet som studenterna blir tilldelade fördelas alltid inom studentparet, en genomför och en observerar. Nästa arbetsuppgift som studenterna gör byter de roller.

Inga åtgärder får utföras eller läkemedel ges till patient utan att ansvarig handledare godkänt det.

Behörighet till olika datasystem

Alla studenter får inloggningsuppgifter till de datasystem som används på de aktuella verksamheterna inom Region Jönköpings Län. I samband med dokumentation ska den policy och de riktlinjer som finns inom verksamheten följas.

Dokument

För att säkerställa kontinuitet och följsamhet i lärandet har studenterna med sig två dokument: *Reflektionsdagblad och AssCe bedömning*. Reflektionsdokumentet fungerar som stöd för studenternas utveckling och reflektion under VFU:n och utgör även underlag för bedömningen i *AssCe-bedömningsformulär*. Samtliga dokument finns tillgängliga i VFU-handboken och ska användas löpande för att dokumentera och följa upp studenternas lärande. Studenterna ansvarar för att fylla i dessa dokument och lämna in i Canvas (endast AssCe).

- ***Reflektionsdagblad*** används av studenten för att dagligen skriva ner sina reflektioner. Handledaren signerar och ger kort skriftlig feedback till studenten varje dag.

- ***AssCe bedömning och tidrapport*** är det formella bedömningsformuläret där studentens slutgiltiga omdöme dokumenteras. Detta formulär lämnas sedan in till skolan för betygsättning.

Obligatoriska moment under VFU-perioden

Under VFU-perioden ska studentparet utföra flera obligatoriska moment som en del av sitt lärande. Varje dag förväntas studenterna reflektera skriftligt över sina erfarenheter och lärdomar.

Lärandeplan

Lärandeplanen mejlas till handledaren innan VFU-perioden startar. Handledaren förväntas ta del av lärandeplanen för att få en förståelse för studentens tidigare erfarenheter, individuella mål, förväntningar och lärandestrategier.

Aktiviteter

Aktiviteterna under VFU-perioden är utformade för att stödja och utveckla studentens kunskaper. Studentparet är ansvariga för att genomföra alla aktiviteter under VFU-perioden. Studentparet bestämmer själva i vilken ordning de genomförs. Om någon aktivitet inte kan utföras så ska handledaren i stället leda studentparet i en reflektion kring den aktuella aktiviteten.

Reflektionsseminarium- etik

Under VFU-perioden kommer ett reflektionsseminarium om etik att hållas, där fokus ligger på etik studenternas erfarenheter från VFU. Instruktioner för seminarierna samt tider finns tillgängliga i Canvas. Seminarierna leds av lärare från skolan.

Bedömning

Studenterna bedöms individuellt med AssCe-formuläret som grund där faktorerna i formuläret är kopplade till lärandemålen i kursen.

Halvtidsdiskussion

Under VFU-perioden genomförs en halvtidsdiskussion med huvudansvarig handledare och varje enskild student där AssCe-faktorerna diskuteras. Inför dessa samtal ska studenten komma förberedd och ha skattat sig själv. Halvtidsdiskussionen genomförs i mitten av VFU-perioden.

Om det finns lärandemål som studenten riskerar att inte nå upp till ska dessa dokumenteras i AssCe under rätt faktor och kontakt ska tas med kursansluten kontaktlärare på hälsohögskolan för att upprätta en pedagogisk handlingsplan (kontaktuppgifter finns i VFU-handboken).

Avslutande bedömning

I slutet av VFU-perioden genomförs en avslutande bedömning mellan studenten och den huvudansvariga handledaren, där AssCe-faktorerna gås igenom. Omdömet som ges ska grunda sig på det samlade omdömet från samtliga handledare studenten haft.
För mer information om hur bedömningen utformas, hänvisas till *AssCe-formuläret*.

Krav för godkänd VFU:

- Utvalda AssCe-faktorer har uppnått minst ”God måluppfyllelse”
- Lärandeplan är inskickad och överlämnad till handledare innan VFU
- Samtliga aktiviteter är genomförda
- Minst 128 timmars närvaro
- AssCe-formulär med närvarorapport är inskickad i Canvas.

Aktiviteter under VFU

Syftet med aktiviteterna är att strukturera studentens lärande under VFU och att hjälpa studenten att nå kursens lärandemål. Aktiviteterna är på olika sätt kopplade mot sjuksköterskans kärnkompetenser. Du som student är ansvarig för att aktiviteterna görs under din VFU. Det är obligatoriskt att genomföra samtliga aktiviteter under VFU-perioden, i största möjliga mån ska aktiviteterna genomföras i den ordning de presenteras.

Aktivitet 1 – Samtal och förståelse

Syftet med samtalet är att du med hjälp av frågor ska få förståelse för hur den boende uppfattar sig själv och sitt liv, sina närmaste och sin omgivning och glädjeämnen i vardagen. Tillsammans med handledaren väljer du en patient som du vill samtala med. Fråga patienten om du i ett samtal kan få ställa några frågor som berör dennes livssituation. Exempel på frågor:

- Berätta hur en dag kan se ut för dig.
- Vad gör du själv/vad behöver du hjälp med?
- Hur ser en riktigt bra/dålig dag ut?
- Berätta, hur du tycker att din bostad fungerar?
- Berätta lite om dina närmaste/ anhöriga - barn, syskon, vänner osv.
- Berätta lite om vad du gjort, var du har bott och hur du har upplevt ditt liv
- Hur skulle du beskriva dig själv? Hur tycker du att din kropp fungerar?
- Vad innebär hälsa för dig?
- Vad är det som gör dig glad? Hur ser du på framtiden?
-

Samtalet är framför allt en övning i att lyssna och ta del av en annan människas berättelse för att se personen i sitt hela sammanhang. Gör därför inga som helst värderingar under samtalet. Direkt efter samtalet skriver du ner allt du kommer ihåg av vad personen svarade på frågorna, hur personen verkade uppleva samtalet. Skriv också ner hur du själv upplevde samtalet. Reflektera med handledare och parstudent.

Aktivitet 2 – Identifiering av omvårdnadsbehov vid kognitiv funktionsnedsättning

Välj tillsammans med din handledare en patient som har diagnostiserad kognitiv funktionsnedsättning. Gör ett uppdaterat status på ett eller flera sökord genom samtal med patienten, observationer, samtal med personal/anhöriga. Utifrån den data du får till dig under samtalet gå tillbaka till patientens journal och se om det var något du fick reda på som tidigare inte observerats eller om något behöver uppdateras.

Aktivitet 3 – Läkemedelshantering och polyfarmaci

Uppgiften på VFU-platsen är att tillsammans med din handledare välja ut en person som har minst tre läkemedel på sin läkemedelslista. För att göra uppgiften behöver du använda www.fass.se. Se över följande samt anteckna i tabellen (bilaga 1).

- Läkemedlets försäljningsnamn, den generiska substansen samt läkemedelsgruppstillhörighet (till exempel antidepressiva, diuretika) fylls i för respektive läkemedel i den bifogade tabellen.
- Läkemedelsgruppstillhörighet (t.ex. antidepressiva, diuretika) fylls i för respektive läkemedel i den bifogade tabellen
- Orsak till att personen behandlas med detta läkemedel. Detta ska framgå av personens läkemedelslista.
- Studera i FASS vilken indikationen för behandling med läkemedlet är.
- Hur ska respektive läkemedel administreras och kontrollera i FASS om det finns andra sätt att administrera läkemedlet på än det som personen fått ordinerat
- Vilken dos och när respektive läkemedel ska intas av personen
- Räkna ut hur mycket personen tar av respektive läkemedel per dag. T.ex. mg, g, ml osv.
- Vad är maxdos enligt FASS för läkemedlet?
- De tre vanligast förekommande biverkningarna
- Finns det någon interaktionsrisk med läkemedlen? Anteckna eventuell interaktionsrisk för respektive läkemedel.

Samtala med personen vars läkemedelslista du gått igenom. Fråga vilka läkemedel personen behandlas med och om personen vet anledningen till att han/hon tar läkemedlet. Skriv några korta meningar om du fick uppfattningen att personen var informerad/hade kunskap om sina läkemedelsbehandlingar eller inte.

Aktivitet 4 – Riskdiagnoser

Uppgiften på VFU-platsen är att tillsammans med din handledare välja ut en person som är lämplig för uppgiften. För att göra uppgiften behöver du använda samtliga bedömningsinstrument som ingår i Senior Alert (ROAG, MNA, DFRI, Norton).

Samtala med personen för att samla in data kring berörda områden inom respektive bedömningsinstrument i Senior Alert. Använd sekundärkällor för att komplettera informationen (journalanteckningar, läkemedelslista, anhöriga, handledare samt andra professioner). Formulera riskdiagnoser utifrån datainsamlingen. Använd valfri struktur för omvårdnadsdiagnostik som exempelvis PES eller Nanda. Utarbeta omvårdnadsåtgärder utifrån förslag från bedömningsinstrumenten. Detta görs i samråd med patienten. Dokumentera omvårdnadsåtgärder samt omvårdnadsmål i patientjournalen. Informera berörd personal om åtgärder du ej själv utför (delegerade åtgärder). Reflektera tillsammans med handledare och parstudent.

Bilaga 1 – Matris läkemedelsbehandling

	Läkemedel I	**Läkemedel II**	**Läkemedel III**
Läkemedlets försäljningsnamn			
Generiska substansen			
Läkemedelsgruppstillhörighet			
Orsak till behandling			
FASS indikation			
Administreringssätt			
Administreringssätt enligt FASS			
Ordination			
Personens sammanlagda intag/dygn			
Maxdos för läkemedel			
Biverkningsprofil enligt FASS			
Interaktionsrisk			
Resultat av samtal angående hur informerad/vilken kunskap personen har om sin egen läkemedelsbehandling			